

NVB Sector Standaard

Sekswerkers

Context

Inleiding

In Nederland is prostitutie een legaal beroep en sekswerkers besluiten om verschillende redenen om dit werk te doen. Sekswerkers kunnen echter tegen problemen aanlopen bij het openen en aanhouden van een bankrekening, vanwege de potentiële risico's die in verband worden gebracht met deze sector. Toegang tot financiële diensten is een voorwaarde om deel te nemen aan het bedrijfsleven en aan de maatschappij.

Financiële instellingen, zoals banken, betaalinstellingen en levensverzekeraars, hebben een belangrijke rol als poortwachter binnen het financiële systeem. In de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) worden de verantwoordelijkheden en de wettelijke verplichtingen van poortwachters beschreven om misbruik van het financiële systeem voor witwassen en terrorismefinanciering te voorkomen. Op hoofdlijnen omvatten deze het klantonderzoek (CDD), voortdurende controle en het melden van ongebruikelijke transacties.

Diverse internationaal erkende bronnen wijzen op hoger risico op witwassen en terrorismefinanciering in sectoren waar veel contant geld omgaat. Zo worden bedrijven waarin veel contant geld omgaat genoemd in bijlage III van de herziene 4AMLD als een risicoverhogende factor. Ook de

EBA ML/TF Risk Factor Guidelines noemen activiteiten waarmee veel contant geld gemoeid is als een verhoogde risicofactor. In deze context is het van belang op te merken dat contant geld alleen een indicator van hoog risico is wanneer het niet duidelijk is waar dit geld vandaan komt. Sekswork is een van de sectoren waarin transacties overwegend contant plaatsvinden. Daarnaast wordt deze sector in sommige gevallen in verband gebracht met seksuele uitbuiting en mensenhandel. [1]

Wanneer een zakelijke relatie of transactie een hoger risico op witwassen of terrorismefinanciering met zich meebrengt, vereist artikel 8 lid 1 van de Wwft van banken dat zij verscherpt klantonderzoek (*enhanced due diligence* – EDD) uitvoeren. De uitvoering van deze EDD-maatregelen kan impact hebben op de klant, bijvoorbeeld doordat er met grote regelmaat en herhaaldelijk informatie- en documentatieverzoeken aan de klant worden gedaan. Wanneer het klantonderzoek niet kan worden afgerond, of mogelijke risico's op witwassen of terrorismefinanciering niet voldoende kunnen worden beperkt, kan dit leiden tot beperkte toegang tot financiële diensten en zelfs tot het blokkeren van rekeningen.

Het is dan ook van het grootste belang dat de risicobeoordeling van de klant proportioneel wordt uitgevoerd ten opzichte van de geïdentificeerde risico's op witwassen en terrorismefinanciering en dat er rekening wordt gehouden met de specifieke omstandigheden van de zakelijke relatie of de transactie. Het hanteren van een risicogebaseerde aanpak stelt banken in staat de mate en diepgang van hun klantonderzoek aan te passen aan de betreffende risico's. Aanvullende informatie- of bewijsstukken hoeven vervolgens alleen te worden opgevraagd wanneer deze de potentiële risico's kunnen verlagen. Hiermee kan een effectief evenwicht worden bereikt tussen het beheersen van risico's op witwassen en financieren van terrorisme en het borgen van toegang tot het betalingsverkeer.

---

1 FATF-rapport 'Financial Flows from Human Trafficking', juli 2018

In deze NVB Sector Standaard wordt de Nederlandse risicogebaseerde aanpak voor banken beschreven voor implementatie van het verplichte klantonderzoek naar verschillende risicofactoren bij (zelfstandige) sekswerkers in Nederland. Hierbij dienen de risicofactoren per geval individueel te worden beoordeeld binnen de volledige context van de klant.

Sectoroverzicht

Er zijn verschillende soorten sekswerkers. Ten eerste wordt er onderscheid gemaakt tussen sekswerkers die volledig zelfstandig werken en sekswerkers die werken via een bureau of in een club. Bijna alle sekswerkers die via een club of een bureau werken, maken gebruik van de opting-in regeling. Onder deze regeling draagt de eigenaar van de club of het bureau btw af namens de sekswerker en is verantwoordelijk voor de administratie en het indienen van de btw-aangifte voor de sekswerkers. Zelfstandige sekswerkers regelen hun zakelijke activiteiten en betalingen zelf. Dit is veruit de grootste groep binnen deze sector.

Er zijn verschillende soorten zelfstandige sekswerkers.

- **Raamprostitutie**

In verschillende regio's in Nederland komt raamprostitutie voor. Soms moeten deze sekswerkers beschikken over een vergunning van de gemeente.

- **Sekswerkers die thuis werken**

Deze sekswerkers werken vanuit hun eigen huis. Zij worden doorgaans door klanten gevonden via online advertenties.

- **Escorts**

Zelfstandige escorts zijn sekswerkers die werken zonder tussenpersoon en bij klanten thuis of in een hotel afspreken. De sekswerker bepaalt zelf met wie hij of zij afspreekt en welke diensten er worden verleend.

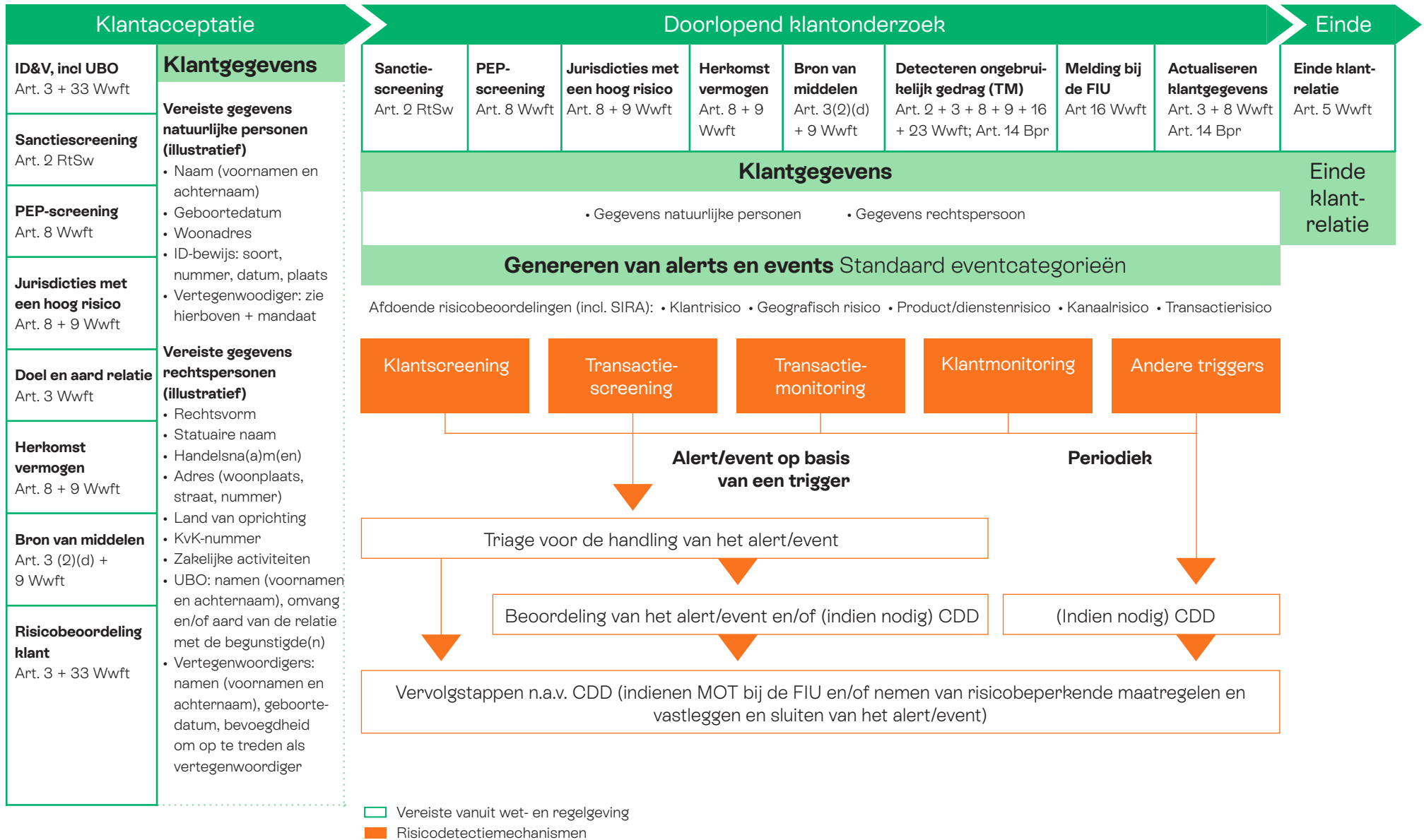
De meest gebruikte betaalmethode in al deze subcategorieën is contant, en in mindere mate betaling via pinautomaten of creditcards of via een bankoverschrijving. Klanten hebben vaak voorkeur om contant te betalen vanwege privacy-overwegingen. Het is echter een diverse sector, en de betaalmethodes kunnen uiteenlopen, afhankelijk van het soort sekswerk.

De positionering binnen het Financial Crime Framework

Voor alle klanten van de bank moet klantonderzoek worden uitgevoerd om de klantrisico's te beoordelen, ook voor sekswerkers. Alleen als er bij een zakelijke relatie of transactie sprake is van een hoger risico op witwassen of terrorisme-financiering moeten er EDD-maatregelen worden uitgevoerd om de risico's van de individuele klant te beperken.

Financial Crime Framework

Risicogebaseerd

NVB Sector Standaard

1 NVB Sector Standaard

Voor zowel de banken als voor de sekswerkers is het belangrijk dat risico's adequaat worden beoordeeld en indien nodig beperkt. Voor beide partijen is risicobewustzijn een belangrijk uitgangspunt voor een proportionele risico-gebaseerde aanpak. Wanneer er een risico wordt vastgesteld, moeten de maatregelen gericht zijn op dat specifieke risico, rekeninghoudend met het doel van de wetgeving en in context van de sector.

Artikel 8 van de Wwft vereist van banken dat zij EDD uitvoeren wanneer een transactie of een zakelijke relatie een hoger risico op witwassen of terrorismefinanciering met zich meebrengt. Bij het beoordelen van een (toekomstige) klant die sekswerker is, moeten banken voldoende inzicht hebben in wat voor bedrijf de sekswerker heeft en welke activiteiten er worden uitgevoerd, om hiermee het verwachte transactieprofiel te kunnen opstellen.

2 Risicofactoren

In de tabel op de volgende pagina staan de kenmerken en het klantgedrag beschreven die door banken als risicoverlagende of risicoverhogende factoren kunnen worden beschouwd bij de risicobeoordeling van een (zelfstandige) sekswerker met een zakelijke rekening. Deze informatie is ook bedoeld om (zelfstandige) sekswerkers meer inzicht te geven in de relevante risicofactoren en draagt bij aan een groter bewustzijn om risico's te beperken.

Deze risicoverlagende en risicoverhogende factoren staan niet op zichzelf en moeten worden beoordeeld binnen de volledige context van de klant. De risicoclassificatie kan dan ook niet uitsluitend worden bepaald op basis van de aanwezigheid van een enkele risicofactor. Klanten hebben altijd de mogelijkheid om relevante informatie en documentatie aan te leveren om de context van specifieke kenmerken of gedrag toe te lichten. De risicoclassificatie van de klant is daarnaast afhankelijk van het beleid, de risicobereidheid en de integriteitsrisicobeoordeling van de individuele bank.

Risicofactoren	Risicoverlagend	Risicoverhogend
Transparantie	<ul style="list-style-type: none"> • Openbaarmaking van de financiële jaarrekeningen • Transparantie van de financiële stromen • Ingeschreven bij de KvK • Belastingaangiften worden regelmatig ingediend 	<ul style="list-style-type: none"> • Geen (gepaste) duidelijkheid over of inzicht in de oorsprong en de bestemming van de financiële stromen • Geen boekhouding of financiële verslaglegging • Gebruik van tussenpersonen zonder vergunning
Reputatie	<ul style="list-style-type: none"> • Geen adverse media die betrekking heeft op financiële criminaliteit en/of strafbare feiten 	<ul style="list-style-type: none"> • Adverse media berichten die betrekking hebben op financiële criminaliteit en/of strafbare feiten
Financiering	<ul style="list-style-type: none"> • Geen contante stortingen en/of hoge bedragen 	<ul style="list-style-type: none"> • Contante stortingen en/of hoge bedragen
Jurisdicties	<ul style="list-style-type: none"> • Werkt in Nederland 	<ul style="list-style-type: none"> • Landen met een hoog risico die een groter risico op uitbuiting met zich meebrengen
Transacties	<ul style="list-style-type: none"> • De betalingen verlopen digitaal en zijn te traceren (zoals creditcards, online betaaldiensten) • Voert een duidelijke en volledige administratie met financiële transactiegegevens 	<ul style="list-style-type: none"> • Transacties zonder plausibele en logische verklaring • Ongebruikelijke of hoge opnamen van contant geld zonder plausibele en logische verklaring • Transacties die verlopen via niet-gelieerde externe partijen

3 Informatie en documentatie

Bij het aangaan van een zakelijke relatie met een sekswerker dragen de volgende informatie en documentatie bij aan een adequate risico-beoordeling en verantwoording van effectieve risicoverlagende maatregelen. Deze lijst is niet uitputtend is. Het kan voorkomen dat bepaalde informatie of documentatie nog niet beschikbaar is op het moment van het aangaan van een zakelijke relatie met een nieuwe klant. Deze informatie of documentatie moet door de sekswerker worden aangeleverd voor de risicobeoordeling zodra deze beschikbaar komt.

- Informatie over de activiteiten van de klant
- Het verwachte transactiegedrag, waaronder inkomende en uitgaande geldstromen, type transactie, omvang, frequentie
- KvK-inschrijving
- Aangifte inkomstenbelasting en/of btw-aangifte
- Vergunningen (zoals een APV-vergunning, een exploitatievergunning of een woon- of werk-vergunning)

4 Risicobeoordeling

De eerder opgenomen risicoverlagende en risico-verhogende factoren moeten door de banken in overweging worden genomen tijdens het klant-onderzoek. Deze risicofactoren dienen te worden beoordeeld in de volledige context van de klant.

Op deze manier worden de risico's op witwassen en terrorismefinanciering effectief beperkt en tegelijkertijd de toegang tot het betalingsverkeer geborgd. De risicobeoordeling resulteert in een risicoprofiel van de klant op basis van het geheel van verschillende risicofactoren. Het besluit om een zakelijke relatie met een klant aan te gaan moet gebaseerd zijn op de mate waarin de risico's op witwassen en terrorismefinanciering kunnen worden beheerd.

Hieronder volgen een aantal criteria die meege-nomen kunnen worden bij het uitvoeren van het klantonderzoek van een sekswerker en bij het beoordelen van de verkregen informatie.

- Als de klant is ingeschreven bij de KvK zal de onderneming veelal zijn ingeschreven in de categorie 'Overige dienstverlening' in plaats van 'Sekswerk'. Alleen het ontbreken van een specifieke bedrijfsomschrijving is niet voldoende om een zakelijke relatie te weigeren. De klant moet wel informatie over de bedrijfs-kenmerken aanleveren als reactie op specifieke vragen van de bank.
- De aard van het werk kan leiden tot aanvullende vragen over het doel en de aard van de zakelijke relatie, de bron van middelen en het verwachte transactieprofiel.
- Aantoonbare en uitlegbare transactiepatronen en betalingsstromen in lijn met het verwachte transactieprofiel. Indien nodig kan er onderzoek worden gedaan op basis van de jaarcijfers of belastingaangifte.

- De bereidheid om de belastingaangifte en btw-aangiften (bijvoorbeeld als de belasting-aangifte nog niet beschikbaar is) aan te leveren. Belastingaangiften en btw-aangiften kunnen, indien nodig, worden gebruikt ter onderbouwing van de bron van de middelen.
- Vergunningseisen hebben betrekking op de plaats van de werkzaamheden, en niet zozeer op individuele personen. Het niet beschikken over een vergunning is daarom op zichzelf geen reden om te besluiten een zakelijke relatie met een sekswerker te accepteren of af te wijzen. Wanneer een vergunning is toegekend door de lokale overheid dan kunnen banken ervanuit gaan dat aan de voorwaarden voor een vergunning is voldaan.
- In samenwerking met de sector is de volgende omvang voor het gebruik van contante middelen besproken en afgestemd. De contante omzet van een zelfstandige sekswerker bedraagt niet meer dan €10k per maand noch meer dan €80k per jaar.

5 Meldingsplicht

In sommige segmenten binnen de seksindustrie is het risico op uitbuiting en mensenhandel groter. Banken spelen een belangrijke rol bij het voorkomen van witwassen en terrorismefinanciering. Banken beschikken echter niet over de vaardigheden, mogelijkheden of middelen om dit soort strafbare feiten op te sporen, vast te stellen of uit te sluiten.

Uitbuitingssituaties worden vaak pas opgemerkt na talloze en intensieve contactmomenten met het slachtoffer. Banken zijn in hun rol als poortwachter niet de aangewezen of juiste partij om uitbuiting van individuele slachtoffers op te sporen of te voorkomen.

Het is niet de verantwoordelijkheid van banken om mensenhandel op te sporen of onafhankelijk te bepalen of geldstromen afkomstig zijn van illegale activiteiten. De verantwoordelijkheid voor het vaststellen van dit soort strafbare feiten ligt bij opsporingsdiensten en het openbaar ministerie. Van banken wordt verwacht dat zij ongebruikelijke transacties melden bij de FIU-NL, maar zelfs met uitgebreide CDD-maatregelen zijn de risico's op witwassen en terrorismefinanciering niet volledig uit te sluiten. Als banken signalen ontvangen die duiden op gedwongen prostitutie, zullen zij dit melden bij de juiste overheidskanalen.

6 Impact

Bij de meeste CDD-processen waarbij sekswerkers zijn betrokken zal het nodig zijn dat de bank contact opneemt met de klant om de vereiste informatie en documentatie op te vragen. Door de focus te leggen op de relevante risicofactoren kan dit informatieverzoek proportioneel worden afgestemd op het niveau van de mogelijke risico's op witwassen en het financieren van terrorisme. Bovendien is een gerichte risicogebaseerde aanpak essentieel om onnodige informatie-

verzoeken aan de klant te voorkomen en de toegang tot financiële diensten te borgen. Ook het gebruik van informatie die afkomstig is uit openbare bronnen en het analyseren van het transactiegedrag van de klant kan de administratieve last verlagen.

Overcompliance en de-risking in deze sector moeten worden voorkomen. Banken kunnen de risicofactoren die in deze NVB Sector Standaard worden beschreven implementeren via hun beleid, procedures en controles. Hierdoor kunnen de relevante risico's op witwassen en het financieren van terrorisme effectief worden beheerd en wordt tegelijkertijd geborgd dat het uitvoeren van klantonderzoek niet resulteert in een algehele weigering of beëindiging van zakelijke relaties binnen een volledige klantcategorie.

7 Use cases

Let op, de voorbeelden die hierna volgen zijn voorbeelden om de praktische toepassing van deze NVB Sector Standaard te illustreren en zijn niet uitputtend.

De zelfstandige sekswerker

Voorbeeld

Een sekswerker werkt zelfstandig, is ingeschreven bij de KvK, dient regelmatig belastingaangiften in en maakt geen gebruik van tussenpersonen. De financiële transacties zijn voor het grootste gedeelte te traceren en uit te leggen, en de sekswerker houdt een financiële administratie bij. De omzet op de rekening en de btw-afdrachten komen met elkaar overeen.

NVB Sector Standaard

- De bank raadpleegt openbare bronnen en, indien beschikbaar, interne informatie over de klant en de transacties.
- Een informatieverzoek aan de klant is gericht op informatie die relevant is voor de risico's, bijvoorbeeld belastingaangiften.
- De klant geeft antwoord op de vragen van de bank.
- Op basis van het verwachte transactiegedrag vindt voortdurende monitoring plaats.

De sekswerker die werkt via een club of een escortbureau

Voorbeeld

Een sekswerker werkt via een escortbureau dat een duidelijke, volledige administratie voert, waaronder opdrachtovereenkomsten en financiële transactiegegevens. De betaling verloopt via het bureau.

NVB Sector Standaard

- De bank raadpleegt openbare bronnen en, indien beschikbaar, interne informatie over het bureau en de transacties.
- De bank beoordeelt mogelijke adverse media met betrekking tot financiële criminaliteit.
- Een informatieverzoek aan de klant is gericht op informatie die relevant is voor de risico's, bijvoorbeeld een beschrijving van de relatie tussen de sekswerker en het bureau.
- Op basis van het verwachte transactiegedrag vindt voortdurende monitoring plaats.

De webcam-sekswerker**Voorbeeld**

Een sekswerker biedt diensten aan zoals webcam-shows en de creatie van pornografisch materiaal voor websites. De betalingen verlopen digitaal en zijn te traceren (zoals creditcards, online betaaldiensten).

NVB Sector Standaard

- De bank raadpleegt openbare bronnen en, indien beschikbaar, interne informatie over de klant en de transacties.
- Een informatieverzoek aan de klant is gericht op informatie die relevant is voor de risico's, bijvoorbeeld belastingaangiften.
- Op basis van het verwachte transactiegedrag vindt voortdurende monitoring plaats.

Context

Het regelgevend kader

De regelgeving die van toepassing is op dit onderwerp is te vinden in de relevante delen van de toepasselijke wetten, regelgeving en richtlijnen van verschillende autoriteiten, zoals: de FATF, de EBA, het Ministerie van Financiën en DNB. Hieronder volgt een overzicht van het huidige regelgevende kader met betrekking tot sekswerkers.

- **Interpretatienota voor aanbeveling 10 van de FATF**

“There are circumstances where the risk of money laundering or terrorist financing is higher, and enhanced CDD measures have to be taken. When assessing the money laundering and terrorist financing risks relating to types of customers, countries or geographic areas, and particular products, services, transactions or delivery channels, examples of potentially higher-risk situations include the following: (a) Customer risk factors: (...) Businesses that are cash intensive.”

- **FATF-rapport ‘Financial Flows from Human Trafficking’, juli 2018**

“Human trafficking for sexual exploitation (HTSE) can be a major source of income for individual criminals and organised crime networks operating at local, national and international levels. Given the profitability of the offence, individuals perpetrating the HTSE

crime, as well as laundering the proceeds of that crime, may be identifiable by observing financial transactions and information obtained by financial institutions in the course of conducting their customer due diligence and the behaviour of offenders. Many of the typologies and indicators in this subgrouping are common to laundering the proceeds of other cash generating crimes and are generally not unique to laundering the proceeds of HTSE as observed in the following cases.”

- **Herziene 4AMLD bijlage III**

“Hierna volgt een niet-limitatieve lijst van factoren en soorten bewijs van potentieel hoger risico bedoeld in artikel 18, lid 3:

1 Cliëntgebonden risicofactoren:

(e) bedrijven waar veel geldverkeer in contanten plaatsvindt;”

- **EBA ML/TF Risk Factor Guidelines, paragraaf 9.6**

“De volgende factoren kunnen bijdragen tot een hoger risico: De aard van de cliënt, bijvoorbeeld: de cliënt is een onderneming waar veel geldverkeer in contanten plaatsvindt.”

- **EBA Guidelines inzake beleid en controles voor een doeltreffend beheer van risico’s in verband met witwassen van geld en terrorismefinanciering (ML/TF-risicofactoren) bij het verlenen van toegang tot financiële diensten**

“Kredietinstellingen en financiële instellingen moeten hun beleid, controles en procedures zodanig opstellen dat zij relevante risicofactoren kunnen identificeren en ML/TF-risico’s die verband houden met individuele zakelijke relaties kunnen beoordelen in overeenstemming met de EBA ML/TF Risk Factor Guidelines. Als onderdeel hiervan moeten kredietinstellingen en financiële instellingen een onderscheid maken tussen de risico’s die verbonden zijn aan een bepaalde categorie van cliënten en de risico’s die verbonden zijn aan individuele cliënten die tot deze categorie behoren.

Kredietinstellingen en financiële instellingen moeten ervoor zorgen dat de tenuitvoerlegging van deze beleidslijnen, procedures en controles niet leidt tot de algemene weigering of beëindiging van zakelijke relaties met volledige categorieën van cliënten die zij als een hoger ML/TF-risico hebben geëvalueerd. Kredietinstellingen en financiële instellingen moeten risicogevoelige beleidslijnen en procedures invoeren om ervoor te zorgen dat hun aanpak bij het toepassen van cliënten-onderzoeksmaatregelen (CDD-maatregelen) er niet toe leidt dat zij cliënten op onrechtmatige wijze de rechtmatige toegang tot financiële diensten ontzeggen.”

- **Artikel 8 lid 1 Wwft**

“Een instelling verricht, in aanvulling op artikel 3, tweede tot en met vierde lid, verscherpt cliëntenonderzoek in ten minste de volgende gevallen:

a. indien de zakelijke relatie of transactie naar haar aard een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme met zich brengt.”

Relatie tussen de ‘DNB Good Practices’ en de ‘NVB Sector Standaard’

DNB heeft als doel organisaties waarop zij toezicht houdt inzicht te geven in haar beleidspraktijk door bijvoorbeeld een interpretatie van wettelijke toezichtregels te geven (Q&A), evenals voorbeelden van manieren waarop aan de wettelijke toezichtregels kan worden voldaan (Good Practices). Het is hierbij belangrijk op te merken dat noch de Q&A's, noch de Good Practices van DNB juridisch bindend zijn.

De NVB Sector Standaard beschrijft de toepassing en uitvoering van de risicogebaseerde aanpak in meer detail. Daarnaast geeft de Sector Standaard meer praktische voorbeelden van risicofactoren en risicoverlagende maatregelen voor verschillende scenario's.

© November 2023

Nederlandse Vereniging van Banken
Gustav Mahlerplein 29-35
1082 MS Amsterdam
www.nvb.nl